

מנחות עה

משה שווערד

1. ספר איזהו מקומן

מפרשים דחד יו"ד יתירא והוי ריבויא. וכיצד ילפינן מהאי ריבויא - ע"י שטמ"ק לעיל עז:

אות א'.

אמנם מהתוס' [אליבא דפירש"י כת"י] משמע דילפינן מהיו"ד גופה דרומז ל"י עשרונות.

אמר ר"י בר אבדימי תהיינה כתיב - רש"י שלמעלה ורש"י כת"י ורגמ"ה

2. ספר יד בנימין

מקום שאתה מביא הרי הוא כזה דהו"ל היקשא, וזכה"ג שפיר חוזר ומלמד צהיקשא על לחמי תודה של מנה דצעי נמי י' עשרונים. [והנה למאי דפי' התוס' דהדרשא דתהיינה חשיב כמאן דכתיבי בגופי' צלחמי תודה של חמץ דצעי י' עשרונות צכדי שיוכל ללמד שפיר י' עשרונות צלחמי תודה של מנה ואמאי קרי ל"י "מקאתו דבר אחר" ל"ל פשוט דכיון דעיקר הדרשא דתהיינה דדרשי' ל"י חלות דהיינו י' עשרונות הוא רק אחר דדרשי' מ"תציאו" עשרון לחלה (צלחמי תודה של חמץ) דאמרי' דתהיינה אצטיואו קאי וכיון דתציאו היקשא הוא חשיב ל"י שפיר מקאתו דבר אחר], וכ"ז הוא מפרש"י כת"י והתוס' צפי' "הימנו ודבר אחר".

אבל צפרש"י שלפנינו הביא צ' פירושים אחרים, פי' ראשון "הימנו" היינו דבר הלמד צהיקשא כגון לחמי תודה של חמץ דצעי עשרון לחלה וכדדרשי' מדרשא דתציאו דהוי היקשא, ו"דבר אחר" היינו מאי דכתיב בגופי' כגון י' עשרונות דילפי' מדרשא דתהיינה דהוי כמו דכתיב בגופי' וכדפי' התוס' (או משום דילפי' מג"ש וכנ"ל), וזכה"ג שפיר חוזר ומלמד צהיקשא, ופי' זה צעיקרו הוא צעלם כפי' התוס' ורש"י כת"י הנ"ל אלא שפי' חלות של הימנו ודבר אחר הוא ההיפך מפי' הנ"ל וכמוכן.

עוד פי' רש"י ענין אחר צהימנו וד"א וה"ק דאף דבר הלמד צהיקשא שפיר חוזר ומלמד צהיקשא אס הוא צא ללמד על אותו קרבן עצמו, ויתבאר עוד דברי רש"י במקומו.

שם צגמ', וכי דבר הלמד צהיקשא חוזר ומלמד צהיקשא, הימנו ודבר אחר הוא וכל הימנו וד"א לא הוא היקשא. הנה צפירושא דמילתא של "הימנו ודבר אחר" יש צה כמה אופנים, וצפשוטי' כפי הנראה מרש"י כת"י ומדברי התוס' ד"ה הימנו, וכן מצואר צפירש"י ותוס' צסוגיא דצנחים נ"ז ע"ב, וכן צפי' רגמ"ה, ד"הימנו" היינו דבר הנכתב בגופי', ו"דבר אחר" היינו דבר הלמד צהיקשא, וה"פ דדבר שמקאתו כתיב בגופי' ומקאתו יליף מהיקשא שפיר חוזר ומלמד צהיקשא וכגון הכא דלחמי תודה של חמץ לענין מנין חלות דצעי עשר כתיבי בגופי' (והיינו כדילפי' צג"ש מתרו"מ וכמו שפרש"י צצנחים שס דהו"ל כמו דכתוב בגופי' כיון דדבר הלמד צג"ש חוזר ומלמד צהיקשא, או כמו שפי' התוס' דמתהיינה יו"ד יתירא דדרשי' עשר חלות הו"ל כמו דכתיב בגופי') ומקאתו יליף מהיקשא היינו לענין דצעי עשרון לחלה צלחמי תודה של חמץ דילפי' מהיקשא דשתה"ל והיינו מדרשא דתציאו דכל

3. דף על הדף מנחות דף עח עמוד א

במשנה: המילואים היו באים כמצה שבתודה וכו'. ולכאורה יש להקשות למה בימי המילואים לא הקריבו גם כנגד חמץ שבתודה? ואולי כשבאים לעשות חנוכה המשכן בימי המילואים צריך שיהיו רק מצוה, ושלא יתערב בתוך המצה גם חמץ, שהרי בתחילת העבודה צריך שלא יהיה מעורב בתוכו שום חמץ.

וזה הטעם שבחנוכה המזבח בימי החשמונאים הצריכו את הנס שהפך של הכהן גדול דלק לשמנה ימים, ולא סמכו על מה שטומאה הותרה בציבור. כיון שכאשר באים להתחיל חינוך, צריך שיהיה כולו טהור בלא תערובות טומאה.

ואולי משום זה בליל פסח, שהוא היום טוב שאנו נהיינו עם ישראל, יום החינוך של בני ישראל, 'הלילה הזה כולו מצה' - שבליל פסח צריכים כולו מצה בלי שום תערובות חמץ, ומשום זה בזמן חירותינו חמץ אסור במשנהו.

וכע"ז מובא בספר דף על הדף על מסכת שבת (כא: בעניני חנוכה) בשם ספר בצלו חמדתי (עמוד קע"א), שסיפר הגאון מטשעבין זצ"ל, שהשתתף פעם בסעודת בר מצוה בה היה נוכח גם הרה"ק מבעלזא זצ"ל, ובברכת המזון זימן הבחור בר - המצוה על הכוס כנהוג, ולאחר ברכת המזון ציווה הרה"ק מבעלזא לבחור שישתה את כוס היין עד תומו. וסיפר הגאון מטשעבין, שבלבו פנימה תמה על הנהגתו של הרה"ק מבעלזא שהכביד כך על בחור צעיר עול ימים שישתה כוס יין מלא, אף שעל פי דין אינו מחוייב לשתות כי אם מלא לוגמיו (שולחן ערוך אורח חיים סימן ק"צ סעי' ג').

הרה"ק מבעלזא זצ"ל הרגיש מיד במחשבתו של הגאון מטשעבין ואמר לו בביאור הנהגתו, הרי לכאורה תמוה מאד כל הנס שנעשה לישראל בימי החשמונאים שמצאו פך של שמן טהור חתום בחותמו של כהן גדול, שלשם מה זקוקים היו בני ישראל לנס זה מאחר דקיימא לן שהדלקת נרות המנורה דוחה את הטומאה (רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ג ה"י), וכבר הקשו כן האחרונים (ב"ח אורח חיים סימן תר"ע).

אלא ביאור הענין, שכאשר טיהרו בני ישראל את בית המקדש ועמדו להדליק את המנורה, חינוכו אז מנורה חדשה לאחר שהמנורה שהיתה בבית המקדש נטמאה על ידי היוונים (עי' עבודה זרה מג. וברש"י ד"ה ומלכות), נמצא שבהדלקת המנורה ביום כ"ה בכסלו היה משום חינוך כלי שרת, וכל דבר שיש בו משום חינוך צריך להיעשות באופן של 'לכתחילה', ועל כן נעשה להם הנס שמצאו פך של שמן טהור והדליקו ממנו שמונה ימים.

אף כאן, סיים הרה"ק מבעלזא, הבחור דגן שנכנס עתה לעול תורה ומצוות, יש בדבר משום 'חינוך' ומן הראוי שביום הזה יקיים המצוות בשלימותן, ולכן ציוותיו לשתות כל הכוס.

הגאון מטשעבין בסיימו לספר הוסיף בהתפעלות 'איך האב געפילט אז ער [הרה"ק מבעלזא] האט מיר תופס געווען די מחשבה' [הרגשתי שהרה"ק מבעלזא תפס מחשבתי ולכן מיהר לבאר הנהגתו], עכלה"ק.

וכל זה כיסוד הנ"ל דבעניני חינוך צריך להיות דין דלכתחילה ממש, מצוה גמורה בלא שום תערובת וכו' (ולווי אמר).

4. חדושי הר"ן על ראש השנה דף יג/א

מהיכן הקריבוהו. וא"ת דלמא מעבר הירדן מחלק בני גד ובני ראובן שנטלו בראש, י"ל דעומר מצותו להביאו מיהודה ואינו נראה לומר שעומד ראשון היה שלא כמצותו.

5. ספר איזהו מקומן

כהן המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האיפה אחת להמשחו ואחת לחינוכו:

א] כהן שעבד קודם חינוכו האם עבודתו פסולה?

הרמב"ם (כלי המקדש ה. נו.) פסק דאם עבד כהן גדול או כהן הדיוט קודם חינוכו בעשירית האיפה עבודתו כשירה, והקשה המש"מ דבתו"כ איתא דפסולה, וכתב להגיה בתו"כ והוכיח שהדין דכשרה, ע"ש.

אולם הגר"א גרס בתו"כ דעבודתו פסולה, ועי' בזה הגהות חש"ל ביומא ה., שפ"א יומא ה.: מקדש דוד (יש ק"י ל'), ח"י הגר"יז בסוגיין, והערה 16 לשטמ"ק החדש.

6. ספר איזהו מקומן

אפשר להקריב מנחת חינוך, האם עבודתו מתנכתו ותו אין צריך להביא מנחת חינוך, או דכין שכבר נתחייב בה יש לה תשלומין, עי"ש.

ב] מה הדין עבד בלא מנחת חינוך?
המנחת חינוך (קלו. ט.) נסתפק כשעבר ועבד בלא מנחת חינוך או כגון שנחמנה בשבת דאי

7. ספר איזהו מקומן

ולא פליגי הא דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט הא דלא עבד:

כהן גדול מהותו כהן הדיוט שניתוסף בו כהונה גדולה, או דין לעצמו:

פירש רש"י כת"י דכשלא עבד מעולם מביא ג' מנחות - אחד לחינוכו לעבודת כהן הדיוט, ואחד לחינוכו לעבודת כהן גדול, ואחד לחביתין. ותמוה מה צריך לחנוכו לעבודת כהן הדיוט והלא נתמנה לכהן גדול ולא יתמנה יותר לעולם לכהן הדיוט. וברש"י שלמעלה וכן ברגמ"ה פירשו קצת באופן אחר אחת לחינוך תחילת עבודה והיינו דדין הוא על התחלת העבודה להביא קרבן מנחה - עי' נתיבות הקודש.

והנה בירושלמי שקלים (פ"ז ה"ג) איכא מ"ד דלחינוך כהן גדול סגי במנחה אחת, וביאר האור שמח (כלי המקדש ה. יז.) דהבבלי סבר דכהן גדול הוי גם כהן הדיוט אלא שניתוסף בו דין כהונה גדולה, ולכן מביא שנים - לחינוך כהן גדול ולחינוך כהן הדיוט, אבל הירושלמי סבר דכהן גדול הוא דבר אחר בפני עצמו ואינו כהן הדיוט כלל ולכן מביא אחת בלבד לחינוכו.

8. ספר אור שמח - הלכות כלי המקדש - פרק ה - הלכה יז

כן הוא מפורש במנחות (דף ע"ח) שמביא שלשה כשלא עבד בכהונה מעולם ונעשה כהן גדול, וכן בפירוש המשנה שם, ודלא כהכס"מ שהביא ירושלמי שקלים פ"ז ר' מנא בעי מימר שאינו מביא רק שתיים אחת לחינוכו ואחת לחביתין הרי דסובר דסגי באחת לחנוך כה"ג וכהן הדיוט. ונראה לי דתלוי אם נאמר דכה"ג אבנט שלו ושל כהן הדיוט שוויים הרי דכהן גדול הוי גם כהן הדיוט שד' בגדיו שוים רק שנתוסף עוד ארבעה בגדים לכן מביא כדאמר בגמ' דילן אחת לחינוך כהן הדיוט ואחת לחינוך כהן גדול שהוא נעשה כהן הדיוט גם כן, אבל אם נאמר דאבנטו של כהן הדיוט של בוץ ושל כהן גדול של כלאים אם כן הוי כהן גדול דבר אחר בפני עצמו ואינו כהן הדיוט כלל לכן אינו מביא רק אחת לחינוכו ודוק:

ובזה א"ש בובחים (דף י"ח) ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא וערכו בני אהרן הכהנים כו' מכאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד עבודתו פסולה אי מהתם אימנא הני מילי חיסור אבל יתור אימא לא קמ"ל, ומשתמע דלמעט שלבש שתי בגדים לא צריך קרא למעוטי דפשיטא דהוי כחסר, רק שלבש בגדי כה"ג צריך קרא למעט, וזה א"ש אם נאמר דאבנטן שוים אם כן הוי יתור בגדים אבל אם נאמר דאבנטם אינן שוים הוי כהן הדיוט מחוסר אבנטו של בוץ כשלבש בגדי כהן גדול והוי חיסור בגדים ודמי לכהן גדול שלבש בגדי כהן הדיוט ומייתר קרא לכן מרבה ר' יהודה בת"כ ומייתי לה בכורות (דף מ"ג) וערש"י שם לרבות הקרחנים, ואם כן סבר ר' יהודה דכהן הדיוט הוי אבנט של בוץ והוי כהן גדול איש בפני עצמו כמו כהן הדיוט לכן לא צריך קרא לרבות כהן גדול שמוזהר כשהוא בעל מום על קדושת כהן גדול הנתוספת עליו כמו שמבואר אצלינו במקום אחר, אבל אם נאמר דכהן גדול הוי כהן הדיוט גם כן רק שנתוסף עליו קדושת כהן גדול אחר זה שפיר לא ילפינן דברים הנתוספים בכהן גדול מפני קדושה חמורה מכהן הדיוט, והדבר מבואר אצלי בחידושי תורה יעויין שם ודוק:

9. דף על הדף מנחות דף עח עמוד א

בגמ': זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו וכו'. הכהן הגדול מביא כל יום מנחת חביתין, אותה מנחה שהכהן הדיוט מביא פעם אחת כשהוא מתחנך פעם ראשונה לעבודה.

[1] וביאר החידושי הרי"ם (פ' צו) שהכהן הגדול מתעלה כל יום ויום, כאילו הוא נולד מחדש, וכמו שאמרו על ה"יהודי" הקדוש מפרשיסחא, שכל יום עלה דרגא כמו מאינו יהודי ליהודי, ולכן נקרא ככה. וכן הכה"ג בכל יום נתחנך מחדש, ובעי להביא מנחת חביתין, כמו הכהן הדיוט ביום חינוכו, ועי' בסה"ק פני מנחם (צו שנת תשנ"ד סעודה שלישית).

[2] בחינוך (מ' קל"ו) כתב הטעם שכה"ג מביא מנחה כל יום, שכיון שהוא שליח של כלל ישראל, בינם לבין קונם, ועל ידי תפילותיו וקרבנותיו הם מתכפרים, לכן מן הראוי שיהי' לו קרבן מיוחד שיביא תמיד מידי יום ביום - דוגמת הקרבן תמיד שמביאים כלל ישראל בבוקר ובערב, ועיין עוד באברבנאל כמה טעמים בזה.

10. ספר איזהו מקומן

שחמדה עד שלא קרמו פניה בתנור וכו' לא קדש הלחם - מבואר במשנה דהתנור מקדש בקרימת פנים, וכן איתא במתני' מעילה ט. דשתי הלחם ולחם הפנים כיון שקרמו פניהם בתנור הוכשרו ליפסל וכו'.

והנה צ"ב מדוע לא יקדש התנור כשאר כלי שרת כבר בכניסתו לתוכו ומה צריך לקרימת פנים, ועי' מקדש דוד (ג. א.) שהרחיב בזה דמשמע מפירש"י ורגמ"ה במעילה שם דענין קידוש התנור הוא ענין אחר של תחילת עשייה ובקרימת פנים מתחיל שם לחם.

11. ספר יד בנימין

דף ע"ח ע"ב בגמ' חוץ לחומת צית פאגי פירש"י חוץ לחומת הר הצית כו', נ"צ ולפי"ז נמצא דצית פאגי הי' בחוץ הר הצית וכבר העיר בגליון הש"ס מדברי רש"י צ"מ דף ל' וסנהדרין [י"ד] דמבואר דצית פאגי הי' צירושלים חוץ להר הצית, וזאת צרש"י כת"י כאן פי' גם דחוץ לחומת צית פאגי היינו חוץ לחומה החיצונה שצירושלים וא"כ ע"כ דרש"י שלפנינו אינו מרש"י עלמו. (ועי' צרש"י צ במשנה וצתו"ט וע"ע רש"י ש).

12. ספר איזהו מקומן

שיטות הראשונים מהו 'חוץ לחומת בית פאגי', ודין בית פאגי עצמו, וביאור הלשון 'בית פאגי':

א. מהו חוץ לחומת בית פאגי: רש"י שלמעלה מפרש דהיינו חוץ לחומת הר הבית, ותמהו המפרשים (גלהש"ס, רש"י, יפ"ע, עול"ש) דרש"י בכמה מקומות פירש דהיינו חוץ לחומת ירושלים [עי' רש"י ב"מ צ., סנהדרין יד., סוטה מה., פסחים סג:], אכן הרש"י כת"י באמת מפרש כאן חוץ לחומה החיצונה בירושלים, וכידוע שהוא פירש"י האמיתי.

והנה כפירש"י כת"י כן הוא פירוש רגמ"ה, והרע"ב במשניות, אולם הרמב"ם בפיהמ"ש פירש דהיינו חוץ לחומת הר הבית וכפירש"י שלמעלה. והתוי"ט ויפ"ע הביאו מהירושלמי ביזמא דמבואר בהדיא בדברי ר' יוחנן דהיינו חוץ לחומת ירושלים. והרש"י תמה גם מגמ' פסחים צא. דמוכח בהדיא דהיינו חוץ לירושלים. וראה בזה עוד קר"א וחי' הגר"ז בסוגיא.

13. קרן אורה מסכת מנחות דף עז עמוד ב

משנה, השוחט את התודה חוץ לחומה כו', ואמר ר' יוחנן חוץ לחומת בית פגי, [1] פירש"י ז"ל היינו חוץ לחומת הר הבית, וכן פ' הרמב"ם ז"ל בפ' המשנה, והכי משמע מפ"א דסנהדרין (י"ד ע"ב) גבי זקן ממרא, יכול מצאן אבית פגי והמרה עליהם תהי' המראה, ת"ל ועלית אל המקום מלמד שהמקום גורם, ומקום סנהדרין הוא בעזרה בלשכת הגזית, ובית פגי היינו הר הבית, ובפ' המשנה מבואר שהוא מקום חוץ להר הבית אבל סמוך לו, וכ' דהכי משמע בסנהדרין, מד' נראה דהר הבית הוא מקום סנהדרין, ובית פגי (בירושלים) וצ"ל לפ"ז בטעמו של דבר דיש חילוק בין הר הבית דקדוש לר"י, ובירושלים אינו קדוש, היינו משום דר"י ס"ל דלא בעינן על בסמוך ממש היינו בעזרה, אלא אפילו בהר הבית דאינו סמוך ממש גם כן קדוש, אבל מ"מ ילפינן מעל שלא יהי' רחוק מן המזבח, ולהכי אם הוא חוץ לחומת הר הבית אפילו בירושלים אינו קדוש, [2] אבל בפסחים (ס"ג ע"ב ד"ה בית פאגי) פירש"י ז"ל דחוץ לחומת בית פגי היינו חוץ לחומת ירושלים, וכ"כ התוס' ז"ל בסנהדרין שם (ד"ה מלמד).

• ספר איזהו מקומן

אף אם היו בכל ירושלים - מבאר רש"י בפסחים סג: דהגדר בזה דכל שהן בתוך הכשר אכילתן [שהרי הן קדשים קלים] שפיר חשיבי בסמוך.

14. ספר איזהו מקומן

ד. ביאור לשון 'בית פאגי' - ע"י לעיל סג. בשטמ"ק (כ"ו) דהוא מלשון שבולט חוץ לחומה כמו פגי תאנה, וכן משמע מפירש"י בב"מ צ. אולם רש"י סוטה מה. (ד"ה אזי פאגי) והתפא"י במשניות כאן (א"ת כ"א) פירשו שהוא דבר חיצוני המקיף לדבר כמו חמור ובית פגיה (צ"מ ט.), וראה בתפא"י עוד פירוש מבנו. והרמב"ם בפיהמ"ש גורס 'בית בגי' [ולשיטתו שהוא היקף חוץ לחומת הר הבית] ושם אופיין המנחות, והוא מלשון פת בג המלך.

15. ספר איזהו מקומן

או לאחד מבני חבורה עמו בעזרה - דעת רש"י בפסחים סוף סג. שכולם עוברים בלאו, אבל דעת תוס' שם ריש סג: דרק השוחט והזורק עוברים.

16. תוספות מסכת מנחות דף עז עמוד ב

ליקדשו ארבעים מתוך שמוני' - אע"ג דרבי יוחנן לית ליה ברירה בריש כל הגט (גיטין כה.) היינו היכא כשמתברר לבסוף דלאו כלום עביד אבל הכא קדשי כל היכא דאיתנהו ...

17. ספר יד בנימין

בתוד"ה ליקדשו כו' אע"ג דר"י לית ליה ברירה צריש כל הגט, היינו היכי כשמתברר לצסקוף דלאו כלום עביד וכו' עכ"ל. ר"ל היינו דוקא היכי שלצסקוף צריך להגיע לצירור וכגון גזי שני לוגין שאני עתיד להפריש דצריך לצסקוף לצרר איזה להפריש וע"ז אמרי' דלאו כלום עביד דאין צריה אצל הכא קדשי הארבעים כל היכי דאיתנהו צתערוצתן וכלשון

18. תוספות מסכת מנחות דף עז עמוד ב

ליקדשו ארבעים מתוך שמוני' - אע"ג דרבי יוחנן לית ליה ברירה בריש כל הגט (גיטין כה.) היינו היכא כשמתברר לבסוף דלאו כלום עביד אבל הכא קדשי כל היכא דאיתנהו וכשבא להפריש ד' חלות של תרומה צריך להפריש י"א חלות מכל מין ומין דאי לאו הכי כיון דאין ברירה דלמא דחולין קא שקיל.

19. ספר יד בנימין

בא"ד וכשבא להפריש ד' חלות של תרומה צריך להפריש י"א חלות מכל מין וכו' עכ"ל. פי' דבלחמי תודה צריך להפריש ד' חלות דהיינו א' מעשרה מכל מין אבל הכא דאיכא ארבעים של חולין הרי אף אם יפריש עשרה מכל מין דלמא אכתי חולין קא שקיל ולכן יפריש י"א חלות מכל מין דאז איכא צודאי א' קודם. [והנה מה שצריך י"א חלות הוא דוקא בנחערבו כל השמונים יחד אבל אם אפאן ועשאן ארבעים חלות לחוד וארבעים השניים לחוד אז סגי אם יפריש שמונה וז"פ, וכ"ה לשון החוס' עירוצין נ' ע"צ]. ועי' עוד

20. ספר יד בנימין

והנה מלשון החוס' משמע דארבעים השניות חולין גמורים הן והיינו כיון דאמר יקדשו רק ארבעים מתוך שמונים לא הוי כהפריש לאחריות, ולכא' יש לעי' דכשיפריש י"א חלות מכל מין הרי ינטרך לעשות צולן תנופה בעזרה והאיך יוכל להכניסן לכולן הא איכא צהו חולין בעזרה, וכנראה שזהו כוונת קושית השטמ"ק אות י' בשם רבינו יונה צמה שהקשה "האיך אפשר לעשות התנופה מן התרומה". ושו"ר לקמן דף פ"א. בתוד"ה אם איתא, דמצואר מדצריהם דצאומר יקדשו ארבעים מתוך שמונים דארבעים האחד צודאי חולין ואסור להכניסן לעזרה וכדנצאר שם ושפיר מתצאר קושית השטמ"ק.

21. ספר איזהו מקומן

והכא בסכין קא מיפליגי מר סבר סכין
מקדשת ככלי שרת:

האם צריך בשחיטה כלי שרת, ומה מקדש
הדם:

התוס' בזבחים מז. (ריש פר' איזהו מקומן)
הביאו דעת ה"ר אפרים דאין צריך בשחיטה
סכין כלי שרת, ותמהו מסוגיין וכן מעור
מקומות דמשמע דהסכין מקדשת א"כ משמע
שצריכה להיות כלי שרת, וביאר בחי' הגרי"ז
דלה"ר אפרים צ"ל דהשחיטה מקדשת ולא
הסכין, וקידוש הסכין דהכא ר"ל הקידוש
שנעשה ע"י עבודת השחיטה - עי' מנח"א
ריש ח"ב דזבחים, ועוד שם בעמ' ק"ח.
וראה עוד בתזו"א (לנ. יא.) שנקט בפשיטות
דלעולם השחיטה מקדשת ולא הסכין, ואפילו
למאן דבעי סכין כלי שרת.

ובעיקר הנידון: הנה הרמב"ם (מעט"ק ד. ז.)
פסק דלכתחילה בעינן סכין כלי שרת,
ובדיעבד כשר בכל דבר. וכן דעת הרמב"ן
בחולין דף ג., וראה באבן האזל בהרחבה
בביאור דעת הרמב"ם.

22. ספר איזהו מקומן

תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה
אמר קדשו ארבעים מתוך
שמונים ורבי יוחנן אמר לא קדשו -
הרמב"ם (פסוק"ק יב. טו.) פסק כר' יוחנן,
ותמה הכס"מ אמאי לא פסק כחזקיה רבו,
ובאמת הרשב"א בעירובין נ. פסק כחזקיה
משום האי טעמא, ועי' מש"כ לישב מהר"י
קורקוס, וברה"ז, וזבח תודה.

23. ספר יד דוד

מר סבר לאחריות קמכוון ומר סבר לקרבן גדול
קמכוון. [הרמב"ם [הל' פסוק"מ פי"ב הט"ו] פסק כרבי
יוחנן. [והכ"מ הקשה כיון דחזקיה רבו דרבי יוחנן הוה
היה ראוי לפסוק כחזקיה. ובברכת הזבח תירץ, כיון
דאמוראי בתראי מוקי פלוגתייהו אי כלי שרת מקדשין
שלא מדעת, ולחזקיה צריכין לומר כלי שרת מקדשין
שלא מדעת, וכבר פסק הרמב"ם בפ"ג דפסולי המוקדשין
ה"כ דכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת, וכמו שאמר
רבי יוחנן לעיל דף ז, א, להכי פסק כרבי יוחנן. ובחזון
נחום הקשה, דהא ודאי אפשר לומר דרבי יוחנן לעיל

שחמה שלא לשמה וכי לא קדש הלחם. וכתב רש"י
הטעם הואיל ומפיק לה מקדושתה לגמרי שהרי שחטה
לשם זבח אחר. והרע"ב כתב הטעם דכתיב על זבח תודת
שלמיו זבח שנזבח לשם תודה, וטעם זה מוזכר בגמרא
בברייתא שהביאה בסמוך על שחטה עד שלא קרמו
בתנור. ונראה דרש"י לא הוצרך לפרש מהיכא ילפינן
דפסולה, שהרי הגמרא לפנינו, אלא רש"י בא ליתן טעם
מה הפרש יש בין שלא לשמה לפסולים אחרים, ונתן
רש"י טעם זה.